

Bursa Română De Mărfuri (Romanian Commodities Exchange) EST S.R.L

C/f 1021600021092 mun. Chișinău, str. M. Eminescu nr. 70, birou 106A

Tel.: +373 68977880/ E-mail: office.brmeastenergy.md / website: www.brmeastenergy.md

PROCEDURA BRM DE TRANZACȚIONARE A ENERGIEI ELECTRICE INIȚIATĂ DE CONSUMATORI

TITLUL I – DISPOZIȚII GENERALE

Art. 1

Prezenta procedură cuprinde norme privind organizarea și funcționarea ringului de tranzacționare a energiei electrice inițiat de consumatorii eligibili în cadrul pieței la disponibil administrate de „BURSA ROMÂNĂ DE MĂRFURI(ROMANIAN COMMODITIES EXCHANGE) EST” S.R.L., denumită în continuare Bursa, prin Direcția Piața la disponibil (DPD).

Art. 2

(1) Activul de tranzacționat reprezintă un contract de vânzare - cumpărare energie electrică, definit de Bursă pe baza specificațiilor proprii sau pe baza solicitărilor brokerului inițiator.

(2) Prețul, acolo unde nu este altfel menționat, va fi exprimat în lei/MWh cu 2 zecimale.

Art. 3

(1) În ringul de tranzacționare poate introduce ordine de vânzare/cumpărare orice societate comercială care este membru afiliat al BRM și care a obținut statutul de societate de brokeraj.

(2) Societățile de brokeraj/membrii afiliati introduc ordine de tranzacționare în piață prin intermediul brokerilor/reprezentanților, persoane fizice angajate în cadrul acestor societăți.

(3) Atât pentru ordinele de vânzare, cât și pentru ordinele de cumpărare, participantul/brokerul trebuie să comunice BRM clientul pe contul căruia tranzacționează fiecare ordin introdus în piață.

(4) Pentru tranzacțiile derulate în sistem electronic BRM va alocă un cod alfanumeric pentru identificarea fiecărui client în piață.

Art. 4

Societățile de brokeraj pot primi și introduce ordine de cumpărare în nume și pe cont propriu, în calitatea lor de consumatori și/sau în nume propriu și pe contul clienților în baza contractului de mandat încheiat cu aceștia, în calitatea acestora de consumatori.

Art. 5

(1) Pentru a introduce ordine pe cont propriu și/sau pe contul clienților, societatea de brokeraj va depune la Bursă un dosar de agreare.

(2) În cazul în care societatea de brokeraj depune oferte în nume propriu aceasta va depune propriile documente solicitate în dosarul de agreare.

(3) În cazul în care societatea de brokeraj depune oferte pe contul clienților aceasta va depune în dosarul de agreare documentele clienților respectivi.

4) Dosarul de agreare este valabil pentru o perioadă de un an de la data depunerii.

(5) Brokerul va putea introduce în sistem ordinele numai după validarea de către Bursă a dosarului de agreare a societății pe contul căreia sunt acestea introduse.

(6) Bursa va fi înștiințată de către societatea de brokeraj asupra modificării oricăror componente ale dosarului de agreare propriu și/sau ale dosarelor de agreare ale clienților societății.

Art. 6

Dosarul de agreare va cuprinde următoarele documente:

- a) Extras din Registrul de Stat al Persoanelor Juridice, în original sau în copie, cu cel mult 90 de zile înainte de data depunerii
- b) copie licenței și anexa licenței emisă de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, pentru participanții care sunt producători sau furnizori;
- c) dovada încheierii cu Î.S. Moldelectrica a Contractului de Echilibrare și, dacă este cazul, a încheierii Contractului cadru de participare la piața energiei electrice de echilibrare, pentru participanții care sunt obligați să aibă deja încheiate astfel de contracte.

Art. 7

În conformitate cu prevederile Regulamentului BRM privind organizarea și funcționarea Pieței la disponibil, mecanismele de tranzacționare utilizate în cadrul ringului de tranzacționare a energiei electrice inițiat de consumatorii eligibili sunt:

- a) Mecanismul de tranzacționare simplu competitiv;
- b) Mecanismul de tranzacționare directă.

Art. 8

La ședințele de tranzacționare organizate prin sistem electronic, pot participa și observatori. Pentru a asista la ședința de tranzacționare în calitate de observatori persoanele doritoare vor depune o cerere la Direcția Piața la disponibil, Conducerea BRM urmând a decide asupra cererii, dar nu mai târziu de 24 de ore înainte de începerea ședinței de tranzacționare, dacă momentul depunerii cererii permite acest lucru, informând în acest sens solicitantul.

Art. 9

(1) Mărimea contractului pentru oricare activ de tranzacționat va fi calculată utilizând formula

$$Mc = P \times H \times Nz,$$

unde:

- P este puterea medie negociată;
- H este numărul de ore de livrare din zi, conform definiției activului de tranzacționat;
- Nz este numărul de zile de livrare conform definiției activului de tranzacționat.

(2) În oricare perioadă de livrare care conține intervalul orar 03:00 ÷ 04:00 al zilei în care se face trecerea de la orarul de iarnă la cel de vară, respectiv de la orarul de vară la cel de iarnă, mărimea contractului se va corecta astfel:

- o oră în minus de livrare în situația trecerii de la orarul de iarnă la cel de vară;
- o oră în plus de livrare în situația trecerii de la orarul de vară la cel de iarnă.

(3) La stabilirea perioadei de livrare a activelor de tranzacționat și a perioadei limită de semnare a contractului de furnizare se va ține cont de legislația în vigoare privind schimbarea furnizorului de energie electrică.

TITLUL II – MECANISMUL DE TRANZACȚIONARE SIMPLU COMPETITIV

Secțiunea I – Definirea activului de tranzacționat

Art. 10

Mecanismul de tranzacționare simplu competitiv presupune definirea de către Bursă a activului de tranzacționat pe baza comenzii transmise de un broker inițiator (consumator eligibil). Pentru acest activ, brokerul inițiator are drept exclusiv de introducere a ordinelor de cumpărare. Ceilalți brokeri au dreptul de a înregistra numai ordine de sens contrar sensului ordinului introdus de brokerul inițiator, respectiv numai ordine de vânzare.

Art. 11

(1) Pentru generarea activului de tranzacționat, brokerul inițiator transmite către Bursă o comandă cu menționarea următoarelor elemente:

- a) cantitate;
- b) intervale orare de livrare;
- c) punctul de livrare;
- d) perioada de livrare;
- e) precizări și eventuale amendamente la contractul de vânzare – cumpărare energie electrică;
- f) plafonul de preț, care poate fi făcut public, la lansarea activului de tranzacționat, în funcție de opțiunea ordonatorului;
- g) data la care se dorește a se organiza ședința de tranzacționare;
- h) orice alte elemente considerate necesare în definirea activului de tranzacționat.
- i) Eventualele condiții de eligibilitate sau alte cerințe pentru participanții cărora inițiatorul le permite emiterea de Ordine de sens contrar Ordinului inițiator. Brokerul inițiator garantează respectarea clauzelor contractuale obligatorii potrivit legislației aplicabile, BRM neavând prerogative de control asupra contractului propus.

(2) Comanda va fi însoțită de dovada existenței în contul de garanții a unei sume disponibile mai mare sau egală cu valoarea garanției necesară în cazul tranzacționării ordinului.

(3) Comanda se va transmite Bursei în una din următoarele forme:

- în format electronic: e-mail sau formular on-line aferent software-ului de tranzacționare.

(4) Comanda de înregistrare a unui activ de tranzacționat trebuie transmisă Bursei cu cel puțin 5 zile lucrătoare înainte de data ședinței de tranzacționare.

(5) În situația în care brokerul inițiator justifică urgența tranzacției, Bursa poate programa ședințele de tranzacționare într-un termen mai scurt decât cel anterior menționat.

Art. 12

(1) Bursa generează și publică activul de tranzacționat cu cel puțin 5 zile lucrătoare înainte de data ședinței de tranzacționare.

(2) În condițiile prevăzute de art. 11 (5), Bursa va genera și publica activul de tranzacționat într-o perioadă mai mică de 5 zile.

(3) Bursa își rezervă dreptul de a nu valida acele comenzi care sunt formulate astfel încât, în mod evident, nu pot fi tranzacționate, cum ar fi:

- anunțarea/introducerea unui plafon incorect de către brokerul inițiator;
- cantitatea nerealistă.

(4) Validarea unei comenzi presupune dreptul brokerului inițiator de a introduce un ordin inițiator.

Secțiunea II – Clarificări

Art. 13

În situația în care sunt solicitate clarificări cu privire la activul de tranzacționat, acestea vor fi adresate, în scris, Bursei cu respectarea următoarelor termene:

- a) pentru contractele spot nu mai puțin de 2 zile calendaristice înainte de ședința de tranzacționare;
- b) pentru contractele forward nu mai puțin de 3 zile calendaristice înainte de ședința de tranzacționare.

Art. 14

Răspunsul la solicitările de clarificare va fi comunicat Bursei de către emitentul ordinului inițiator cu respectarea următoarelor termene:

- a) pentru contractele spot nu mai puțin cu o zi calendaristică înainte de ședința de tranzacționare;
- b) pentru contractele forward nu mai puțin de 2 zile calendaristice înainte de ședința de tranzacționare.

Art. 15

Dacă răspunsurile comunicate conform art.14 nu se încadrează în termenele acordate și/sau necesită reprogramarea la tranzacționare a ordinului inițiator, data reprogramării se va stabili de comun acord cu emitentul ordinului inițiator.

Art. 16

Ședințele de tranzacționare se vor desfășura exclusiv în sistem electronic, cu depunerea electronică și cu finalizarea pe platformele electronice administrate de BRM.

Secțiunea III – Publicitatea activelor de tranzacționat

Art. 17

- (1) În situația în care tranzacționarea este electronică, din momentul generării, Bursa afișează pe site-ul oficial (www.brmeastenergy.md / www.brnest.md) detaliile complete ale activului de tranzacționat.
- (2) invitație de participare pe poșta electronică principalilor furnizori specializați în comercializarea activului de tranzacționat
- (3) Bursa poate transmite și comunicate de presă pe fax, poșta electronică sau alte canale de comunicare prin care să anunțe activele de tranzacționat și data la care acestea sunt programate în vederea tranzacționării.

Secțiunea IV – Derularea ședinței de tranzacționare electronică

Art. 18

(1) În etapa **de deschidere**, faza I, brokerul inițiator introduce ordinul care va fi validat de către Bursă numai dacă acesta îndeplinește, cumulativ, următoarele condiții:

- a) menționarea cantității;
- b) menționarea prețului.

(2) La ordinul introdus de brokerul inițiator se pot introduce ordine de sens contrar unice cu menționarea următoarelor elemente, sub sancțiunea invalidării ordinului:

- a) cantitate;

b) preț (fără accize și fără TVA).

(3) Ordinul de sens contrar este validat de sistem numai dacă societatea de brokeraj emitentă a ordinului de sens contrar are în contul de garanții o sumă disponibilă mai mare sau egală cu valoarea garanției necesare în cazul tranzacționării ordinului.

(4) În etapa de deschidere, ordinele introduse pot fi întreținute de brokeri după cum urmează:

a) ordinul inițiator:

i. introducerea/modificarea plafonului;

b) ordinul de sens contrar:

i. îmbunătățirea prețului (reducere în cazul ordinelor de vânzare și creștere în cazul ordinelor de cumpărare);

ii. creșterea cantității;

c) În aceasta faza nu sunt permise:

- anularea ordinelor
- modificări de cantitate pentru ordinul inițiator.
- modificări de ordine în sensul diminuării cantității sau înrăutățirii prețului (creștere în cazul Ordinelor de vânzare, respectiv scădere în cazul Ordinelor de cumpărare) pentru ordinele de sens contrar ordinului inițiator
- încheierea de tranzacții.

Art. 19

(1) În etapa de **tranzacții libere**, faza II, ordinele introduse pot fi întreținute de brokeri după cum urmează:

a) ordinul inițiator:

i. introducerea/modificarea plafonului;

b) ordinul de sens contrar:

i. îmbunătățirea prețului (reducere în cazul ordinelor de vânzare și creștere în cazul ordinelor de cumpărare);

ii. creșterea cantității;

c) În această fază nu sunt permise:

- anularea ordinelor;
- introducerea de ordine;
- modificări de cantitate atât pentru ordinul inițiator cât și pentru ordinul de sens contrar

(2) De la momentul corelării cererii cu oferta, în cadrul fazei II, tranzacția se realizează după trecerea unuia sau mai multor intervale de timp $\Delta t = \text{maxim } 120 \text{ secunde}$ (perioadă de îmbunătățire) pentru a le permite și celorlalți participanți să transmită oferte îmbunătățite. Dacă la finalul unui interval complet Δt de 120 secunde, nicio altă ofertă de îmbunătățire nu a fost introdusă, tranzacția se realizează în mod automat. Ofertele introduse după expirarea Δt nu vor fi luate în considerare. În situația în care la încheierea fazei II există un interval Δt aflat în desfășurare, acesta încetează de drept, fără a mai fi necesară împlinirea termenului de 120 secunde. În faza III, valoarea intervalului Δt este egală cu 0 secunde.

(3) Dacă în etapa de tranzacții libere nu se înregistrează nici o tranzacție a ordinelor introduse în piață, această etapă se va finaliza, trecându-se automat la etapa de închidere.

Art. 20

(1) În etapa **de închidere**, faza III, ordinele de sens contrar ordinului inițiator nu mai pot fi întreținute:

(2) Brokerul inițiator are următoarele drepturi:

a) să introducă/modifice plafonul;

(3) Pentru ordinele de sens contrar care se încadrează în plafonul final tranzacțiile se vor încheia începând cu prețurile cele mai bune către prețurile cele mai slabe.

(4) În situația în care există două sau mai multe ordine de sens contrar la același preț, tranzacțiile se încheie în ordinea cronologică a introducerii ordinelor la prețul respectiv.

Art. 21

(1) Condiția de timp înseamnă că în situația în care două sau mai multe ordine îndeplinesc condițiile de preț și de atribut (descrise în alineatele următoare) pentru efectuarea unei/unor tranzacții, tranzacționarea se face doar după trecerea unui interval de timp (Δt) care se scurge din momentul îndeplinirii condițiilor de preț și atribut. Dacă în perioada scurgerii intervalului de timp menționat anterior condițiile de tranzacționare se schimbă, intervalul de timp rămas se resetează (devine egal cu intervalul inițial de timp).

(2) Dacă, după scurgerea intervalului de timp Δt , se înregistrează același preț pentru ordinul inițiator și pentru un ordin de sens contrar sensului ordinului inițiator, iar atributul ordinului cu cantitatea mai mare este Parțial, se încheie tranzacție pentru cea mai mică dintre cantitățile celor două ordine, la prețul respectiv, rămânând la tranzacționare doar cantitatea excedentară din ordinul cu cantitatea mai mare. Dacă cele două ordine au aceeași cantitate atunci ele se tranzacționează integral.

(3) Dacă, după scurgerea intervalului de timp Δt , ordinul inițiator și un ordin de sens contrar sensului ordinului inițiator îndeplinesc condiția ca prețul ordinului de vânzare să fie mai mic decât cel al ordinului de cumpărare și atributul ordinului cu cantitatea mai mare este Parțial, se încheie tranzacție, pentru cea mai mică dintre cantitățile celor două ordine la prețul ordinului de sens contrar sensului ordinului inițiator, rămânând la tranzacționare doar cantitatea excedentară din ordinul cu cantitatea mai mare. Dacă cele două ordine au aceeași cantitate atunci ele se tranzacționează integral la prețul menționat mai sus.

(4) Dacă, după scurgerea intervalului de timp Δt , condiția de egalitate de preț menționată la alin. 2 este îndeplinită de ordinul inițiator și de două sau mai multe ordine de sens contrar sensului ordinului inițiator, atunci secvența specificată la alin. 2 se execută pentru fiecare dintre ordine în ordinea introducerii/actualizării acestora la acest preț.

(5) Dacă, după scurgerea intervalului de timp Δt , condiția menționată la alin. 3 este îndeplinită de ordinul inițiator și de două sau mai multe ordine de sens contrar sensului ordinului inițiator, atunci secvența specificată la alin. 3 se execută de la ordinul cu prețul cel mai bun către ordinul cu prețul cel mai slab de pe sensul contrar sensului ordinului inițiator. Dacă printre ordinele de sens contrar sensului ordinului inițiator care îndeplinesc condiția specificată la alin. 3 există două sau mai multe ordine având același preț, tranzacționarea acestora se va face în ordinea menționată la alin. 4.

(6) În situația în care, la sfârșitul ședinței de tranzacționare, ordinul inițiator nu este integral tranzacționat, societatea de brokeraj are următoarele opțiuni:

a) poate solicita reprogramarea ordinului inițiator într-o ședință de tranzacționare la o dată ulterioară;

b) poate decide anularea ordinului; anularea ordinului este opțiune implicită în situația în care agenția nu manifestă altă opțiune.

TITLUL IV – CONTRACTUL DE BURSĂ ȘI RAPORTUL DE TRANZACȚIONARE

Art. 22

(1) Încheierea unei tranzacții se consemnează într-un contract de bursă.

(2) Contractul de bursă va conține cel puțin următoarele clauze:

- a) activul de tranzacționat;
- b) părțile;
- c) cantitatea;
- d) prețul;
- e) orice alte elemente considerate a fi necesare.

(3) Contractul de bursă va fi contrasemnat și de coordonatorul de ședință. Semnătura acestuia nu angajează răspunderea Bursei pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare ori parțială a tranzacției. Semnătura coordonatorului de ședință certifică respectarea regulamentelor și a procedurilor referitoare la tranzacționarea mărfii.

(4) Contractul de bursă este redactat în trei exemplare - acestea vor fi semnate de către părțile în tranzacție pe format hârtie / electronic în maxim 2 zile de la terminarea ședinței de tranzacționare - câte unul pentru fiecare parte și un exemplar pentru BRM.

Art. 23

(1) La sfârșitul fiecărei ședințe de tranzacționare, Bursa emite raportul de tranzacționare în care sunt menționate următoarele elemente:

- a) activele de tranzacționat;
- b) ordinele de vânzare introduse pentru fiecare activ de tranzacționat în parte;
- c) modificările ordinelor în cadrul ședinței de tranzacționare;
- d) tranzacțiile încheiate cu menționarea cantităților, a prețurilor și a părților din contractele de bursă;
- e) alte elemente relevante privind ședința de tranzacționare.

(2) Raportul de tranzacționare va fi transmis în format electronic tuturor participanților la ședință.

(3) Rezultatele ședinței de tranzacționare vor fi publicate pe site-ul Bursei.

TITLUL V - CONTRACTUL DE VÂNZARE – CUMPĂRARE ENERGIE ELECTRICĂ

Art. 24

Contractul de vânzare – cumpărare energie electrică se încheie în baza contractului propus de brokerul inițiator., cu precizările și eventualele amendamente specificate în ordinul inițiator și trebuie să respecte cel puțin următoarele:

- a) prețul este cel prevăzut în contractul de bursă;
- b) cantitatea este cea prevăzută în contractul de bursă;
- c) celelalte elemente precizate în contractul de bursă.

TITLUL VI – GARANȚII

Art. 25

(1) Pentru a putea înregistra ordin în vederea tranzacționării în ringul de tranzacționare a energiei electrice inițiat de consumatorii eligibili, societățile de brokeraj constituie la dispoziția Bursei o garanție a cărei valoare este, de regulă, de 2 % din valoarea estimată a tranzacției care se intenționează a se încheia, valoarea garanției fiind stabilită de către Bursă pentru fiecare activ de tranzacționat.

(2) La introducerea/anunțarea/întreținerea ordinului garanția necesară se calculează ca produs dintre cantitatea și prețul din ordin și garanția anunțată procentual de către BRM pentru activul de tranzacționat.

Art. 26

Garanția poate fi constituită în una dintre următoarele forme:

- a) ordin de plată;
- b) scrisoare de garanție bancară;
- c) cerere de realocare.

Art. 27

(1) Garanția constituită de către societățile de brokeraj, în contul unui ordin pentru care s-a încheiat tranzacție, va rămâne la dispoziția Bursei până la îndeplinirea cumulativă a următoarelor condiții:

- a) achitarea comisionului datorat Bursei;
- b) primirea de la părțile implicate a confirmărilor reciproce de semnare a contractului bilateral pentru energie electrică și a dovezii constituirii garanției de bună execuție, dacă aceasta a fost menționată în contract de una dintre părți.

(2) În perioada menționată la alin. precedent, garanția constituită în contul ordinului tranzacționat nu va putea fi folosită pentru garantare în situația participării brokerului la tranzacționarea unui alt activ de tranzacționat.

Conducerea BRM poate accepta, în situații specifice, și alte forme de constituire a garanției de participare.

Art. 28

(1) Garanțiile constituite sunt pierdute de către societățile de brokeraj și vor fi utilizate de Bursă pentru despăgubirea părții prejudiciate, în următoarele situații:

- a) brokerul inițiator nu încheie tranzacții în limita ultimului preț comunicat în etapa de închidere;
- b) brokerul nu semnează contractul de bursă la sfârșitul ședinței de tranzacționare;
- c) clientul societății de brokeraj sau societatea de brokeraj care a tranzacționat în nume și pe cont propriu nu semnează contractul de vânzare – cumpărare energie electrică în conformitate cu prevederile ordinului inițiator și a contractului de bursă;
- d) clientul cumpărător al societății de brokeraj sau societatea de brokeraj care a tranzacționat în nume și pe cont propriu având calitatea de cumpărător nu constituie garanția de bună execuție a contractului de vânzare – cumpărare energie electrică;
- e) clientul vânzător al societății de brokeraj sau societatea de brokeraj care a tranzacționat în nume propriu nu începe livrările de energie deși clientul cumpărător al societății de brokeraj sau societatea de brokeraj care a tranzacționat în nume propriu și-a îndeplinit obligațiile ce-i revineau potrivit contractului bilateral pentru energie electrică.

(2) Partea prejudiciată este considerată Bursa în situația în care societatea de brokeraj nu achită comisionul datorat Bursei în termenul asumat.

(3) În situația îndeplinirii cumulative a condițiilor de la alin. (1) și alin. (2), Bursa va vira părții prejudiciate garanția părții în culpă, după reținerea contravalorii comisionului neachitat.

Art. 29

(1) După îndeplinirea obligațiilor prevăzute în art.25 alin.1 lit. a și lit. b, garanția va fi pusă la dispoziția societății de brokeraj, aceasta având posibilitatea de a menține suma în contul de garanții în vederea unor tranzacții viitoare sau de a solicita restituirea acesteia.

(2) Restituirea garanțiilor se face, în orice situație, în termen de trei zile lucrătoare de la data depunerii unei cereri semnată și ștampilată în original la sediul Bursei indicându-se, pentru cele constituite prin ordin de plată, contul și banca unde se vor restitui banii.

(3) Restituirea garanției de participare aferentă procedurii de achiziție publică inițiată de autoritatea contractantă se face cu respectarea prevederilor legale în materia achizițiilor publice.

TITLUL VII – COMISIOANE

Art. 30

(1) Pentru ordinele pentru care s-a încheiat tranzacție, societățile de brokeraj vor plăti Bursei comisioane calculate la valoarea de tranzacționare a ordinului, conform următoarelor grile:

Mărimea contractului conform definiției din art. 9 alin 1. (MWh)	COMISION
≤1000	1,00%
[1001 ÷ 5.000)	0,80%
[5001 ÷ 10.000)	0,60%
[10.001 ÷ 50.000)	0,40%
> 50.001	0,25%

Pentru contractele a căror mărime depășește 200.000 MWh anual, se poate aplica un comision în procent mai mic de 0,25%, cu aprobarea prealabilă a Conducerii Bursei.

Comisioanele standard precizate în grila pot suferi modificări în funcție de volatilitatea pieței și legislația incidentă aplicabilă.

(2) BRM percepe comisioane pentru serviciile prestate în conformitate cu grilele de comisioane precizate în procedurile fiecărui ring.

(3) În situația în care contractul de vânzare-cumpărare nu se semnează din cauza clientului care a solicitat definirea activului de tranzacționat, activul se anulează și comisionul nu se facturează.

Art. 31

Bursa își rezervă dreptul de a modifica și/sau completa prezenta procedură. Singura variantă opozabilă Bursei este cea afișată pe site-ul acesteia.